

Anton Jansson 75 år

3 december 1955

Anton Jansson's betydelse för den svenska entomologiens utveckling kan knappast överskattas. Framför allt har han tjänstgjort som lärofader för en lång rad av de yngre entomologer, som nu befinner sig i sin verksammaste ålder. Han hade turen — man får väl kalla det så — att uppträda på arenan under en period, på 10-talet, då entomologiens offentliga anseende var tämligen lågt och återväxten av unga forskare på området ringa. Genom sina skrifter och ännu mer genom sin obegränsade villighet att hjälpa de mindre erfarna i bestämningsarbetet, kan han tillskriva sig en god del av äran för den senare, mera gynnsamma utvecklingen. Bland annat har han hört till det fåtal entomologer, som skött sin korrespondens på ett föredömligt sätt.

Sin *mångsidighet* inom vår vetenskap visade Anton Jansson från början. Hans första entomologiska skrifter, under perioden 1914—20, alla utom en (Ark. f. Zool. 1919) publicerade i Ent. Tidskr., behandlar sålunda utom *Coleoptera* även *Hemiptera* (Heteroptera) och *Hymenoptera* (Aculeata). Även därefter kom han att ägna sin tid och sin penna alldeles övervägande åt dessa tre insektordningar, men huvudvikten lades, åtminstone till slutet av 30-talet, på *Coleoptera*. För dessa blev han snart landets främste expert, vilket för en vanlig människa sannerligen borde ha varit nog. En lång rad taxonomiska och nomenklatoriska utredningar har han skrivit, bl. a. under sammeltiteln »Coleopterologiska bidrag», 1—43 (1921—52, Ent. Tidskr., Op. Ent., Notulae Ent.), och framför allt är han ansvarig för den svenska delen av den nordiska *Catalogus Coleopterorum* (1939).

Man må beklaga, att Anton Jansson ej förmått samla sig till utarbetande av *monografier* över slakten eller andra grupper, men detta har tyd-

ligen bjudit hans rastlösa natur emot. Han har dock skrivit f a u n i s t i s k a sammanfattningar av betydande omfång, främst i raden »Die Insekten-, Myriopoden- und Isopodenfauna der Gotska Sandön» (Örebro 1925; med supplement i Ent. Tidskr. 1935 och 1950), som också innehåller ett intressant ekologiskt-djurgeografiskt avsnitt. Vidare arbeten om insektfaunan kring Hornsjön på Öland (Ark. f. Zool. 1922), om coleopterfaunan i Sarekområdet (1926), i Hamra nationalpark (1932, tills. med O. Sjöberg) och i norra Jämtland (Ent. Tidskr. 1936, tills. med T. Palm). Han har även bearbetat Coleoptera från Madeira och Bortre Indien (Ark. f. Zool. 1940, 1947).

Småningom gled Anton Jansson's intresse över på ett annat område, det svårast tänkbara ur taxonomisk synpunkt: *Microhymenoptera*, främst familjerna *Proctotrupidae* och *Chalcididae*. Han har själv förklarar detta steg därmed, att sedan en så stor skara duktiga coleopterologer vuxit upp inom landet, han själv kände sig överflödig på området. Serien »Studier över svenska Proctotrupider» (hittills 1—5) började 1939 och motsvarande för Chalcidider 1945 (hittills 1—4), båda i Ent. Tidskr. och Op. Ent. Som utgångspunkt har han haft de av C. G. Thomson beskrivna arterna, och det kommer att bli till stort gagn för framtiden, att han i dennes samling i Lund utvalt och betecknat lectotyper, som kan tjäna som grundval för släktmonografier och andra revisioner.

Det var förvisso en välförtjänt utmärkelse, då Anton Jansson 1944 som hedersdoktor mottog lagerkransen vid Uppsala Universitet. Och den okunnige kanske frågar sig, om han överhuvudtaget sysslat med annat än insekter i hela sitt liv. Det rätta svaret upphör aldrig att förvåna ens hans vänner: — Han är till yrket journalist och var fast knuten vid Nerikes Allehanda intill 1933, då han i vägran att anpassa sig efter en i hans mening olycklig utveckling av tidningen slutade, därefter huvudsakligen verksam i Örebrokuriren. Hans område är lika mycket kultur- som natur-skribentens. Bland hans hobbies, nuvarande eller förflutna, alla bedrivna med djup kunskap och fast beslutsamhet, kan nämnas musik, skönlitteratur (helst utländsk), filosofi, mykologi, vinterbadning, konstakning på skridskor och naturskydd. På sistnämnda område har han utgivit många skrifter. Mest torde hans tankar kretsa kring naturfilosofiska spörsmål, med något av mystik och samtidigt av pessimistiskt präglad rationalism i grundtonen. En del av detta har han givit uttryck åt i boken »Dagsländan och Dödgrävaren» (1947).

Anton Jansson är en djupt originell människa. Han har under större delen av sitt liv varit ensam, i varje fall i yttre mening, men samtidigt känner han en stor och ivrig glädje i samvaron med dem som delar hans intressen. Som entomolog beundrar man dels han enastående minne för det karakteristiska hos en art och hans förmåga att omedelbart associera denna bild med dess namn, dels den skatt av hågkomster han äger av ekologiska och biologiska iakttagelser i naturen. Med en smula vemod betänker man, att dessa originella fakta till allra största delen finns bevarade endast i något så förgängligt som en människas hjärna, och skulle önska, att han ville unna sig ro att teckna ned dem. Den levande delen av biologien är dock något förmer än det torra museidjuret.

Carl H. Lindroth.

